

S. Özlem HATİBOĞLU

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Tetkik Hakimi

Geçici İş Göremezlik Ödeneğinin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Kapsamında Olup Olmadığı Sorunu

I- GİRİŞ

Türkiye’de mal ve yolcu taşınmasında karayolları ve motorlu araçların yoğun olarak kullanımını başta trafik kazaları olmak üzere pek çok sorunu beraberinde getirmektedir. Trafik kazasına maruz kalmış olanların sağlık giderlerinin nasıl ve kim tarafından karşılanacağı da bu konudaki önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yazımızda hizmet akdi ile çalışan sigortalılara trafik kazası sonucu maruz kaldıkları geçici iş göremezlik süresince Sosyal Güvenlik Kurumu’nca yapılan geçici iş göremezlik ödemelerinin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) kapsamında sigorta şirketinden rücu tahsilinin mümkün olup olmadığı incelenecektir.

II- YASAL MEVZUAT

Ülkemizde karayolları konusundaki ilk düzenleme 1953 tarihli 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’dur. Bu Kanunun eksikliklerini

gidermek amacıyla 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 13.10.1983 tarihinde kabul edilerek 18.10.1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Motorlu araçların gittikçe artması, bunların sebep olduğu zararların pek büyük olması, bunu önlemenin her zaman kabil bulunmaması, sorumluların çoğu zaman -istihdam eden de olsa- tediye gücüne sahip bulunmaması, bu tür zararlar hakkında özel sorumluluk kavramlarının kabulünü gerekli kılmış ve bu suretle kusur prensibinden vazgeçme, motorlu taşıtın maliki yerine, onu kullananın (işletenin) sorumlu olarak kabulü zarureti hasıl olmuştur¹.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 17.10.1996 tarih ve 4199 sayılı Kanun’la değiştirilen hukuki sorumlulukla ilgili 85. maddesinin birinci fıkrası ile işletenin ağırlaştırılmış kusursuz sorumluluğu kabul edilmiştir.

Buna göre, motorlu bir aracın işletilmesi cismani bir zarara ya da bir şeyin hasara uğramasına sebep olursa işleten kusursuz olarak sorumlu olacaktır. Bu sorumluluk, tehlike sorumluluğu olarak adlandırılır. Bu tür sorumlu-

luk; bir işletmenin yürütülmesinden, belirli bir faaliyette bulunulmasından veya sahip olunan nesneye özgü tipik tehlikenin gerçekleşmesi ile doğar.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. maddesinde (4199 sayılı Kanun ile değişik) düzenlenen motorlu araç işleteni ile bağlı olduğu teşebbüs sahibinin sorumlulukları işletme sorumluluğu türüne uygun bir tehlike sorumluluğudur².

III-ZORUNLU SİGORTALAR

1- GENEL AÇIKLAMA

Haksız eylem sonucu zarar gören kişilerin korunmalarını sağlamak için mevzuatımızda çeşitli alanlarda yaptırılması zorunlu sigorta türlerine yer verilmiştir.

Özel sigorta hukuku alanında sigorta sözleşmesi yapma zorunluluğunun amacı, bazı meslek ve faaliyetler sonucu ortaya çıkabilecek mal veya can zararlarının ödenmesini sağlayarak, toplumda bu çeşit risklere maruz kalan kişileri korumaktır³.

Bu amaçla mevzuatımızda kabul edilen zorunlu sigorta türleri: Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası, Zorunlu Karayolu Yolcu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, Tüpgaz Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası ve Tehlikeli Maddeler Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasıdır.

Yukarıda belirtildiği üzere motorlu taşıt işletenin sorumluluğu bir tehlike sorumluluğudur ve 2819 sayılı Kanun'un 85. maddesinde düzenlenmiştir.

2918 sayılı Kanun'un 85. maddesinin 17.10.1996 tarih ve 4199 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğinde işletenin sorumluluğu ağırlaştırılırken, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 91. maddesi ile Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası yaptırma zorunluluğu da getirilmiştir.

ZMSS ile ilgili hükümler 2918 sayılı Kanun'un 91 ila 111. maddelerinde ve aynı Kanununun 93. maddesi hükmü uyarınca Hazine Müsteşarlığına çıkarılan Karayolları Trafik Kanunu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Bu sigortanın amacı, trafik kazaları nedeniyle üçüncü kişilerin uğrayacakları zararların kolayca temin edilmesi ile zarardan sorumlu olan işletenin kaza riskine karşı ekonomik bakımdan korunmasıdır⁴.

KTK 91. maddesinde yaptırılması zorunlu olan Mali Sorumluluk Sigortasının kapsamı, güvence altına aldığı rizikolar Kanundan kaynaklanan belli sınırlandırmalara tabi olduğu için, 100. maddede işletenin üçüncü kişilerin zararlarına karşı kendisini daha fazla güvenceye alabilmesi için isteğe bağlı (ihtiyari) mali sorumluluk sigortası yaptırma olanağı da tanınmıştır.

Sigortacı, 2918 sayılı Kanun'un 91. maddesi uyarınca Zorunlu ve İhtiyari Mali Mesuliyet Sigorta Poliçesi düzenlediği andan itibaren üçüncü kişilere karşı, poliçe muhteviyatı ile işleten gibi sorumlu olur.

Genel hatları ile belirtmek gerekirse, bu sorumluluğun doğabilmesi için ortada motorlu bir aracın işletilmesi sırasında meydana gelen bir zarar olmalı, diğer bir ifade ile 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesi uyarınca aracın trafiğe çıkarılmış olması ve kullanılması sırasında zararın meydana gelmesi gereklidir. Çok açıktır ki zararın meydana gelmesi ile aracın işletilmesi arasında illiyet bağı da bulunmalıdır.

İşletenin sorumluluktan kurtulabilmesi veya sorumluluğunun azaltılabilmesi için KTK'nun 86 ve 101. maddeleri uyarınca kendisinin veya eylemlerinden sorumlu olduğu kimselerin kusuru bulunmadan ve araçtaki bozukluk kazayı etkilemeksizin kazanın mücbir bir sebep veya zarar görenin ya da 3. bir şahsın ağır kusurundan kaynaklandığı, diğer bir ifade ile illiyet bağının kesildiği ispat edilmelidir. İşletenin bu imkanlarını sigortacı da kullanabilecektir. Ne var ki, sigortacı sigorta ettirene karşı ileri sürebileceği itirazlarını, 3. kişilere karşı ileri süremeyecektir.

2- ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI

a- Tanım

Motorlu bir aracın karayollarında işletilmesi sırasında, bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına veya bir şeyin zarara uğramasına neden

Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, KTK. m. 91’de belirtildiği üzere işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları karşılamak amacıyla oluşturulmuş bir zarar sigortası türüdür.

olması halinde o aracı işletenin zarara uğrayan üçüncü kişilere karşı olan sorumluluğunu belli limitler dahilinde karşılamayı amaçlayan ve yasaca yapılması zorunlu kılınan sorumluluk sigortası türüne Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) adı verilmektedir⁵.

2918 sayılı KTK.nun 91. maddesine göre: “İşletenlerin, bu Kanunun 85. maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur.”

Trafik sigortası de denilen, Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, KTK. m. 91’de belirtildiği üzere işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları karşılamak amacıyla oluşturulmuş bir zarar sigortası türüdür.

Yasanın 85/1. maddesine göre de, “Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüs unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüs sahibi doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.”

Görüldüğü üzere Yasanın 91/1. ve 85/1. maddeleri uyarınca, Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasını yapan sigortacı işletenin sorumluluğunu üstlenmektedir.

Yasanın 85/son maddesine göre, işleten, araç sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumlu olduğundan, sigortacının sorumluluğunun zararın niteliği yönünden de işleten gibi değerlendirilmesi gerekmektedir.

b- Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

Sigorta ettirenin ilk ve asıl yükümlülüğü prim ödemektir.

Araç sahibi ve işletenler KTK. m. 91/2’ye göre sorumluluk sigortası sözleşmesi yapmak ve primleri peşin ödemek zorundadırlar.

Primler bir defada ve peşin olarak alınmakta ve bu sigorta karşılığı olarak sigorta edilen aracın neden olacağı bir trafik kazasında üçüncü kişinin uğrayacağı sigorta kapsamındaki zararı sigorta limiti dahilinde karşılanmaktadır.

Sigorta primleri araçların cinsine göre sigortanın en az tutarları üzerinden hesaplanır. ZMSS sözleşmeleriyle ilgili asgari prim ve teminat miktarları Hazine Müsteşarlığı’nın bağlı bulunduğu Bakanlık tarafından belirlenerek yayımlanır.

Öte yandan sigorta ettirenin bir diğer yükümlülüğü de, taşıtının bir kazaya karıştığını ya da üçüncü kişilere zarar verdiğini, diğer bir ifade ile rizikonun gerçekleştiğini sigortacısına hemen ihbar etmektir.

c- Sigortacının Yükümlülükleri

2918 sayılı Kanun’un 101. maddesi ve Türk Ticaret Kanunu’nun 1265. maddesi uyarınca sigortacı, sigorta sözleşmesinin oluşması ile birlikte tarafların hak ve yükümlülüklerini gösteren sigorta poliçesini düzenlemekle yükümlüdür.

Sigortacının sorumluluğu, primin tamamının poliçenin düzenlendiği anda ödenmesiyle başlamaktadır.

Sigortacının diğer yükümlülüğü, poliçe kapsamı uyarınca motorlu araçların neden olduğu kazalarda, zarar görenlerin KTK 98. maddede belirtilen tedavi giderlerini, ölüm ve bedensel zararları ile 99. maddede düzenlenen araç hasarlarına ilişkin tazminat tutarlarını Yasada öngörülen limitlere kadar ödemektir.

Rizikonun gerçekleşmesi üzerine zarar gören kişilere sigortacının ödeyeceği tazminata ilişkin poliçe limitleri KTK. m. 93/1’e göre Hazine Müsteşarlığı’nın bağlı bulunduğu Bakanlıkça saptanır ve Resmi Gazete’de yayımlanır. Bakanlık yeni bir karar alıncaya kadar, sigortacı, poliçelerde yazılı limitle sınırlı olarak ödeme yapar. Yeni teminat tutarları yürürlükteki bütün sigorta sözleşmelerine herhangi bir ek prim alınmaksızın uygulanır, çünkü KTK. m. 95/1’e ve m. 111/1’e göre, sigortacı ile sigortalı ara-

Sigorta poliçesinde yazılı limite kadar sigorta ettiren ve sigortacı müteselsil sorumlu, limitin dışında kalan miktar için ise işleten tek başına sorumludur.

sındaki anlaşmazlıklar ve prim borçları, zarar gören üçüncü kişilere karşı olan sorumlulukları ortadan kaldırmaz.

Sigortacının tazminat ödeme sorumluluğu limit ile sınırlı olmakla birlikte, sigortacı her olayda limit miktarının tamamını ödemek zorunda değildir. Sigortacı limiti değil, gerçek zararı ödemekle sorumludur ancak gerçek zarar limitten fazla ise, en çok limit miktarını ödeyecektir.

2918 sayılı Kanun'un 95 ve 111. maddelere göre tazminat ödeme yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarın azaltılması sonucunu doğuran sözleşmeler zarar görenlere karşı ileri sürülemeyeceğinden hukuki sorumluluğu kaldırılan veya daraltılan anlaşmalar geçersizdir.

Sigortacının sorumluluğu, sigorta poliçesinin kapsadığı miktarlar içerisinde olduğundan bu miktarlar dışında kalan kısım için işletenin sorumluluğu bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile sigorta poliçesinde yazılı limite kadar sigorta ettiren ve sigortacı müteselsil sorumlu, limitin dışında kalan miktar için ise işleten tek başına sorumludur.

d- Kapsamı

ZMSS sigortasının kapsamı, işletilme halindeki motorlu araçların neden oldukları trafik kazalarından doğan zararlardır. Bu nedenle, işletilme halinde olmayan araçların neden olduğu zararlarda veya KTK'nun 85/1. maddesinden başka hükümlerinde belirtilen sorumluluk hallerinde ZMSS sigortacısının sorumluluğu bulunmamaktadır. Diğer bir ifade ile KTK 85. maddesi dışındaki diğer sorumluluk nedenlerinde gerçekleşen zararı ZMSS karşılamayacaktır.

KTK. 91. maddesi ile bu maddenin yollama yaptığı 85/1. madde hükmüne göre sigorta kapsamına giren araçlar motorlu taşıt araçlarıdır.

Motorlu araç için adına tescil belgesi verilmiş olan araç sahibi veya mülkiyeti muhafaza kaydıyla satışta alıcı sıfatıyla sicilde kayıtlı görülen veya aracı uzun süreli kiralayan, ariyet veya rehin alan, aracı kendi hesabına ve tehlikesi kendisine ait olmak üzere işleten ve araç üzerindeki fiili tasarrufu bulunan, aracın kullanılmasından ekonomik çıkar ve yarar sağlayan işleten gerçek veya tüzel kişiler ZMSS yaptırmak zorundadırlar.

Her türlü motorsuz taşıtlar ile bisiklet ve motorlu bisiklet, işletilme halinde olmayan bir motorlu aracın verebileceği zararlardan dolayı işletenlerin sorumlulukları ise ZMSS kapsamına girmez.

Yukarıda da belirtildiği üzere ZMSS ile sigortacı tarafından araç işleteninin hukuki sorumluluğu güvence altına alındığından, sigortacının zarar giderim yükümü de bu kapsamda belirlenmelidir.

e- ZMSS'de Sigortacının Zarar Giderim Yükümü

Zorunlu mali sorumluluk sigortasında rizikonun gerçekleşmesi halinde sigortacının ödeyeceği tazminat 2918 sayılı Kanun'un 91. maddesinin yollaması ile aynı Kanun'un 85. maddesine göre belirlenecektir. Buna göre sigorta ettiren işleten tarafından motorlu aracın işletilmesi sonucu meydana gelen kişinin yaralanması veya ölmesinden kaynaklanan bedeni zararlara dayalı maddi tazminat ile tedavi giderleri ve maddi hasarlar sigortacının poliçe limitleri dahilinde tazmin zorunda olduğu zararlardır.

2918 sayılı Kanun'un 91/1. maddesi ile ölüm, yaralanma ve maddi hasarlar için 85/1. maddeye yollamada bulunulmuş; tedavi giderleri 98. maddede ayrıca açıklanmıştır.

Sigortacının gidermekle yükümlü olduğu zarar türlerini genel olarak belirtmek gerekirse, maddi hasarlar ve ölüm halinde destekten yoksun kalanların maddi zararları, cenaze giderleri, yaralanma halinde, ilk yardım, muayene ve kontrol veya ayakta, klinikte, hastane veya benzeri yerlerdeki tedavi giderleri ile tedaviyle ilgili diğer giderlerdir.

ZMSS kapsamında olmayan hususlar ise Ka-

nunun 92. maddesinde ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

KTK'nun 92. maddesine göre;

a) İşletenin; bu Kanun uyarınca eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere karşı yöneltebileceği talepler,

b) İşletenin; eşinin, usul ve furuunun, kendisine evlat edinme ilişkisi ile bağlı olanların ve birlikte yaşadığı kardeşlerinin mallarına gelen zararlar nedeniyle ileri sürebilecekleri talepler,

c) İşletenin; bu Kanun uyarınca sorumlu tutulmadığı şeye gelen zararlara ilişkin talepler,

d) Bu Kanununun 105. maddesinin üçüncü fıkrasına göre trafik sigortasının teminatı altında yapılacak motorlu araç yarışlarındaki veya yarış denemelerindeki kazalardan doğan talepler,

e) Motorlu araçta taşınan eşyanın uğrayacağı zararlar ile

f) Manevi tazminata ilişkin talepler zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışındadır.

Maddede sayılanlar yanında Poliçe Genel Şartlarınının 3. maddesinde "römorkların ve çekilen araçların çekimleri sırasında uğradıkları zararlar, işletilme halinde olmayan motorlu araçların neden oldukları zararlar, motorlu bisikletlerin kullanılmasından ileri gelen zararlar" da güvence kapsamı dışında kalan haller olarak sayılmıştır.

IV-SOSYAL GÜVENLİK MEVZUATININ KONUYA İLİŞKİN HÜKÜMLERİ

Trafik kazası nedeniyle zarar gören kişinin (Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında sigortalı veya hak sahibi olması mümkündür.

31.05.2006 tarihinde kabul edilerek 16.06.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 5510 sayılı Kanun ile tüm sosyal güvenlik kurumları tek bir çatı altında toplanmış ise de mülga Kanunlar döneminden kalan sigortalılık statüleri korunmuştur. Öncesinde 506 sayılı Kanun'a tabi sigortalılar, 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, 1479 sayılı Kanuna tabi Bağ-Kur sigortalıları 4. maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde,

Emekli Sandığına tabi iştrakçiler ise 4. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde düzenlenmiştir.

Mülga 506 sayılı Kanun, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanlar yönünden hükümlerini devam ettirdiğinden, trafik kazası sonucu zarara uğrayan sigortalının geçici iş göremezlik süresi boyunca yapılan geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinin, ZMSS kapsamında Kurumca sigorta şirketinden rücu-an tahsilinin mümkün olup olmadığı hususu 506 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanun açısından ayrı ayrı irdenelecektir.

1- 506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNU AÇISINDAN

Hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalının zararlandırıcı olaylara karşı korunması Anayasa'da ifadesini bulan sosyal devlet ilkesinin gereğidir. Bu ilkenin uygulamaya geçirilmesinin bir görünümü de sigortalının zararlandırıcı olaylara karşı sosyal güvenlik kurumları tarafından yapılan sosyal yardımlarla korunmasının sağlanmasıdır.

506 sayılı Kanun'a tabi olarak çalışan sigortalının zararlandırıcı bir olaya maruz kalması halinde Kurumun yapmakla yükümlü olduğu sosyal sigorta yardımları Kanununun 12 ve 16. maddeleri ile 32 ve 37. maddelerinde düzenlenmiştir.

Buna göre, zararlandırıcı olayın, trafik kazasına dayanan iş kazası sonucu meydana gelmesi halinde sigortalıya 506 sayılı Kanun'un 12. maddesinde sayılan sosyal sigorta yardımları sağlanır.

Madde uyarınca trafik kazasına dayanan iş kazasına maruz kalan sigortalıya sağlanan yardımlar:

- Sağlık yardımı yapılması,
- Geçici iş göremezlik süresince günlük ödenek verilmesi,
- Sürekli iş göremezlik hallerinde gelir verilmesi,
- Protez araç ve gereçlerinin sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi,
- (A) ve (D) fıkralarında yazılı yardımlar için sigortalının başka yere gönderilmesi,
- İş kazası veya meslek hastalığı dolayısıyla

la bedeni veya ruhi bir arızaya uğrayanlardan, yurt içinde tedavisi kabil olmayıp, ancak yabancı bir ülkede kısmen veya tamamen tedavisi mümkün görülen ve mesleğinde uğradığı iş göremezlik derecesinin azalabileceği Kurum sağlık tesisleri sağlık kurulu raporu ile tesbit edilen sigortalının ve bu raporda belirtilmişse, beraber gidecek kimselerin yabancı ülkelere gidip gelme yol paraları ile o yerdeki kalış ve tedavi masraflarının ödenmesi,...

G) Cenaze masrafı karşılığı verilmesi,

H) Sigortalının ölümünde hak sahiplerine gelir bağlanmasıdır.

Bilindiği üzere, kişiye verilen zararlar esas olarak fiziksel bütünlüğünü (yaralama ve ölüm) ve akıl sağlığını kapsar⁶.

Beden tamlığı kişinin tüm yaşam koşullarına uyabilecek şekilde tam ve normal bir insan yapısına sahip olması manâ ve içeriğini taşır. Bu yapıda meydana gelen bir noksanlık beden tamlığının zedelenmesi veya ortadan kalkması sonucunu doğurur.

İyileşme (consolidation), mağdurun durumunun sürekli olarak değişmez bir hale konulması, stabilize edilmesidir⁷.

İyileşme hali, her türlü tedavinin yapılmasına, tıp tekniğinin bütün imkanlarının kullanılmasına rağmen arızalara tedavi yoluyla etki etme olanağının kalmamış olması hali, şifa ise iyileşmenin ileri ve mükemmel derecesidir. Zarar görenin geçici iş göremezlik süresi sonunda bütün arıza ve ızdıraplarının ortadan kalkmış olması ve tam anlamıyla cismani bütünlüğüne ve fiziki potansiyeline kavuşması haline şifa denir.

Cismani zarar uğrayan sigortalı işçi ise iş göremez duruma gelmesi ve işçinin bu halinin sürekli olmayıp geçici olması halinde geçici iş göremezlikten sözedilir.

Haksız fiillerde geçici iş göremezliğe uğrayan kişi, iş göremezlik karşılığı alır. Kişinin iş göremez oranına uğraması gerekmez. İşine gidememesi ve tedavi görmesi yeterlidir⁸.

Geçici iş göremezlik diye; umumiyetle mağdura kaza tarihi ile iyileşme tarihi arasında arız olan işten kalmaya denir ki, mağdur, bu süre içinde bazen bir kısım işlerini bazen da hiçbir işini göremez. Bu suretle arız olan iş göremez-

liğin doğurduğu gelir kayıplarının tazmini gerekir⁹.

506 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca, iş kazası veya meslek hastalığı dolayısıyla geçici iş göremezliğe uğrayan sigortalıya her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Geçici iş göremezlik ödeneği, iş kazası veya meslek hastalığına uğraması sonucu geçici olarak iş göremez yani çalışamaz duruma gelmiş sigortalının bu zararını karşılamak üzere kendisine Kurumca yapılan parasal sosyal sigorta yardımınıdır¹⁰.

Sigortalının bu geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanması için, iş kazası ya da meslek hastalığı sonucu işgöremez duruma gelmesi gerekli ve yeterlidir. Sigortalı iyileşmiş olmakla birlikte sağlık durumu bakımından daha bir süre iş görmemesi gerekiyorsa gene geçici iş göremezlikten yararlanması gerekir. Önemli olan sigortalının iyileşmesi değil, iş görebilir duruma gelmesidir¹¹.

İş kazasının meydana gelmesi halinde sigortalının geçici iş göremezliğinin devam ettiği ve doktor raporu ile belirlenen sürece geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi sigortalı yönünden bir hak, Kurum yönünden ise ödevdir.

Kurum iş kazalarıyla meslek hastalıkları halinde sigortalılara ve bunların ölümünde de hak sahibi kimselerine sağlamakla ödevli bulunduğu sosyal sigorta yardımlarını gene Sosyal Sigortalar Kanunu'na dayanarak ödettirme hakkına sahiptir¹².

Ödetme hakkı Kanun'un 26. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

506 sayılı Kanun'un 26. maddesine göre, "İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve işgüvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veyahut suç sayılabilir bir hareketi sonucu olmuşsa, Kurumca sigortalıya veya haksahibi kimselerine yapılan veya ileride yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarları ile gelir bağlanırsa bu gelirlerinin 22 nci maddede belirtilen tarifeye göre hesaplanacak sermaye değerleri toplamı sigortalı veya haksahibi kimselerin işverenden isteyebilecekleri miktarlarla sınırlı olmak üzere Kurumca işverene ödettirilir.(Ek cümle: 29/7/2003-4958/28 md.) İşçi ve işveren

sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.

İş kazası veya meslek hastalığı, 3 üncü bir kişinin kasıt veya kusuru yüzünden olmuşsa, Kurumca bütün sigorta yardımları yapılmakla beraber zarara sebep olan 3 üncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara Borçlar Kanunu hükümlerine göre rücu edilir.”

Bu madde uyarınca Kuruma karşı sorumlu olanlar işverenlerle üçüncü kişilerdir. Madde kapsamından anlaşıldığı üzere Kurum ile işveren birinci ve ikinci kişi, ikisinin dışında kalanlar ise üçüncü kişidir. Kurum 26. maddede sayılan koşulların gerçekleşmesi halinde yapmak zorunda kaldığı sosyal sigorta yardımlarını işveren veya üçüncü kişiden isteyebilir.

506 sayılı Kanun’un geçici iş göremezlik ödeneği verilmesini öngördüğü diğer hal Kanununun 32. maddesinde düzenlenmiştir.

Madde uyarınca iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası kapsamı dışında kalan hastalıklara sağlanan yardımlar:

A) Sağlık yardımı yapılması,

B) (Değişik: 30/5/1997 - KHK 572/19 md.) Protez, araç ve gereçlerinin standartlara uygun olarak sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi,...

C) Geçici iş göremezlik süresince günlük ödenek verilmesi,

D) Gerekli hallerde muayene ve tedavi için yurt içinde başka bir yere gönderilmesi,

E) (Ek: 20/6/1987 - 3395/3 md.) Hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki bir yıl içinde en az 300 gün hastalık sigortası primi ödenmiş olması şartıyla, yurt içinde tedavisi mümkün olmayıp ancak yabancı bir ülkede kısmen veya tamamen tedavisi mümkün görülen ve malûllük halinin önlenilebileceği veya önemli oranda azaltılabileceği Kurum sağlık tesisleri sağlık kurulu raporu ile tespit edilen sigortalının ve bu raporda belirtilmiş ise beraber gideceği kimse- nin yurt dışına gönderilmeleri, yabancı ülkelere gidip gelme yol paraları ile bu ülkede kalış ve tedavi masraflarının ödenmesidir.

İş kazası veya meslek hastalığının tanımına girmeyen fakat, kişinin beden veya ruhunda zararlandırıcı bir sonuç doğuran tüm kaza ve olaylar hastalık kavramına girer. Örneğin, hastalığın

bir yaralanma, bir trafik kazası sonucu doğması Kurumca yardım yapılmasını gerektirir¹³.

Hastalık sebebiyle geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanabilmek için sigortalının hastalanmasından ötürü işbaşı yapamaması, iş göremezlik durumunda bulunması gerekir.

506 sayılı Kanun’un 37. maddesi uyarınca, hastalık sebebiyle geçici iş göremezliğe uğrayan sigortalılardan geçici iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş bulunanlara, geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere, her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir. Ancak, hastalık halinde geçici iş göremezlik ödeneği verilebilmesi için, Kurumca tayin ve tesbit olunan hekim veya sağlık kurullarından dinlenme raporu alınmış olması şarttır.

Belirtildiği gibi sigortalı, eşi ve çocukları bir başkasının eylemi ile hastalanmış olabilir. Örneğin bunlar, bir başkası tarafından kasten veya tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu yaralanmış olabilirler. Burada, dıştan gelen bir etkiyle hastalanma sözkonusudur. Kurum, bu gibi hallerde de hastalık sigortası kapsamına giren her türlü yardımı yapmak zorundadır. Hastalığın ortaya çıkmasında bir başka kişinin kusuru, suç sayılır bir eylemi bulunsa bile Kurum gerekli yardımları yapmaktan kaçınmaz.

Ancak Kurum, hastalık sigortasından yaptığı yardımları, 39. maddede gösterilen koşulların oluşması durumunda, üçüncü kişi veya kişilerden rücu isteyebilir. Kurumun talep hakkının temelinde, dolaylı da olsa uğradığı zararın giderimini isteme hakkı yatmaktadır¹⁴.

Üçüncü kişinin sorumluluğunu belirleyen 506 sayılı Kanun’un 39. maddesi uyarınca; “Kasdı veya suç sayılır hareketi ile sigortalının, eşinin veya çocuğunun hastalanmasına sebeb olan kimseye, bu kanun gereğince hastalık sigortasından yapılan her türlü giderler tazmin ettirilir.”

Maddede açıkça, iş kazası niteliğinde olmayan, fakat kusurlu hareketi ile sigortalının hastalanmasına sebep olan kimseye, bu kanun gereği hastalık sigortası kapsamında yapılan her türlü giderin Kurum tarafından tazmin ettirileceği belirtilmiştir.

2- 5510 SAYILI KANUN AÇISINDAN

5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden itibaren 4/1-a bendi kapsamında bulunan sigortalıların zararlandırıcı bir olaya maruz kalması halinde Kurumun yapmakla yükümlü olduğu sosyal sigorta yardımları, Kanununun 16. maddesinde hükme bağlanmıştır.

16. maddede belirtilen haklar SSK.nun birkaç maddesinde ayrı ayrı düzenlendiği halde bu haklar 5510 sayılı Kanun'un tek maddesinde (m. 16) hükme bağlanmıştır. Bu maddede sigortalı türleri arasında herhangi bir ayırım yapılmamış ise de (4-c) sigortalılarına iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına ilişkin hükümler uygulanamayacağından anılan 16. madde hükümleri de uygulanamaz. Ne var ki 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte ilk defa (4-c) sigortalısı sayılanlara kısa vadeli sigorta kollarının tümü uygulanır¹⁵.

5510 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca, "İş kazası veya meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar:

- a) Sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi.
- b) Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması.
- c) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine, gelir bağlanması.
- d) Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.
- e) İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için cenaze ödeneği verilmesidir.

Hastalık ve analık sigortasından sigortalıya hastalık veya analık hallerine bağlı olarak ortaya çıkan iş göremezlik süresince, günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilir."

Maddeye göre sigortalı belirli bir süre iş göremezlik durumuna düştüğü takdirde günlük olarak kendisine geçici iş göremezlik ödeneği verilecektir.

5510 sayılı Kanun uyarınca geçici iş göremezlikten yararlanma koşulları ise anılan Kanununun 18. maddesinde ayrıca düzenlenmiştir.

Buna göre, Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurullarından istirahat raporu alınmış olması şartıyla;

- a) İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle

iş göremezliğe uğrayan sigortalıya her gün için,

b) (Değişik: 17/4/2008-5754/11 md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılardan hastalık sigortasına tabi olanların hastalık sebebiyle iş göremezliğe uğraması halinde, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Mülga 506 sayılı Kanun gibi 5510 sayılı Kanun'da da Kuruma iş kazası, meslek hastalığı veya hastalık sigortasından yaptığı yardımları rücu isteyebilme imkanı tanınmıştır.

5510 sayılı Kanun'un 21. maddesine göre, "İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettirilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır..."

İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücu edilir."

21. maddenin karşılığı yürürlükten kaldırılan SSK.nun 26. maddesinin birinci fıkrasıdır. Ancak anılan fıkrada sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan yardımların işverene rücu edilmesine yer verilmiş iken işbu 21. maddeye hastalık ve analık sigortasından yapılan yardımlar da dahil edilmiştir. Bu maddeye göre Kurum artık bundan böyle iş kazası ve meslek hastalıkları yardımları yanında hastalık ve analık yardımlarını da işverene rücu edebilecektir¹⁶.

Gerçekten, 5510 sayılı Kanun'un 21. madde-

Sigortalıya halef olan Kurumun yaptığı ve ileride yapacağı giderleri zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigorta şirketinden istemesi mümkündür.

sinde, sigortalının kaza geçirmesine ve hastalanmasına sebebiyet verenlere rücu edileceğine dair hükümler yer almaktadır. 21. madde, iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalığa maruz bırakılmış sigortalı için ödenen iş göremezlik ödenekleri nedeniyle rücu etme yöntemi ile ilgilidir. 21. maddeye göre Kurumun işverene rücu edebilmesi için kaza olayının meydana gelmesinde işverenin kastının bulunması veya iş güvenliği mevzuatına aykırı hareketi gerekirken üçüncü kişilere rücu edilebilmesi için kaza olayının üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmesi gerekmektedir.

V- ZMSS KAPSAMINDA SİGORTA ŞİRKETİNDEN RÜCU

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi trafik sigortasına ilişkin kararlarında¹⁷, trafik sigortasının (ZMSS) motorlu bir aracın, karayolunda işletilmesi sırasında bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına veya bir şeyin zarara uğramasına neden olması halinde, o aracı işletenin zarara uğrayan üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu belli limitler dahilinde karşılamayı amaçlayan ve Yasaca yapılması zorunlu kılınan sorumluluk sigortası olduğunu, trafik sigortacısının sorumluluğunun sınırının ise KTK.nun 92. maddesinde belirlendiğini, sigorta şirketi, sigortacısı bulunduğu araç işletenin hukuki sorumluluğunu üstlendiğine göre, sorumluluğunun da mesuliyetini üstlendiği araç işletenin koşullarına tabi olduğu, diğer bir deyişle bu sigorta türüyle işletenin KTK.nun 85/1. maddesinde hükme bağlanan sorumluluğunun sigorta örtüsü içine alındığını, bütün bu düzenlemelerden bu tür sigortalarda, sigorta teminatı altına alınan zararların üçüncü kişilerin beden ve mallarında meydana gelen zararlar olduğu ve bu nedenle yaralanma dolayısıyla geçici iş göremezlik tazminatının teminat kapsamında olduğunu kabul etmiştir.

Özel Daire trafik kazası sonucu yaralanmanın meydana getirdiği maluliyet (iş görmezlik) halinin dahi zorunlu trafik sigortası güvencesine tabi olduğunu 23.06.995 gün ve 1995/4212-5325 sayılı kararında gerekçelerine yer vererek kabul etmiştir¹⁸.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesine ait kararların¹⁹ incelenmesinde, trafik kazasında kişinin yaralanmasının doğal bir sonucu olan maluliyet halinin 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesi kapsamında olduğu, 92. maddesinde bu hal sigorta kapsamı dışına çıkarılmadığı gibi, poliçe genel şartlarında da maluliyetin sigorta kapsamı dışında bırakıldığına ilişkin bir hüküm bulunmadığı, bu durum karşısında trafik sigorta poliçesindeki kişi başına bedeni zarar limiti ile sınırlı olmak üzere maluliyet hali ile geçici iş göremezlik tazminatının ZMSS kapsamı içinde kabul edildiği anlaşılmaktadır.

Yazımızın konusunu oluşturan sosyal yardım niteliğindeki geçici iş göremezlik ödeneği yönünden ise, 506 sayılı Kanun'un 26 ve 39. maddeleri uyarınca Kuruma karşı sorumlu olanlar işverenlerle üçüncü kişilerdir. Madde kapsamından anlaşıldığı üzere Kurum ile işveren birinci ve ikinci kişi, ikisinin dışında kalanlar ise üçüncü kişidir. Kurum 26 veya 39. maddede sayılan koşulların gerçekleşmesi halinde yaptığı yardımları işveren veya üçüncü kişiden isteyebilir.

SSK m. 26/1 ve 2. fıkrasındaki koşulların gerçekleşmesi ile Kurum, araç sahibi veya sürücü aleyhine dava açabileceği gibi sorumlu olduğu miktarla sınırlı kalmak kaydıyla sigorta şirketine de rücu edebilir²⁰.

Kurum, sigortalının veya hak sahiplerinin uğramış oldukları bedensel zararları nedeniyle kendisine sosyal sigorta yardımı yaptığından bedensel zararlardan ötürü sigortacıya başvuru yapılabilir²¹.

Kurumun sigorta şirketine rücu etmesinin dayanağı, sigortalının haklarına halef olması prensibinden kaynaklanmaktadır²².

Ölüm veya cismani zarar hallerinde özel veya sosyal sigortalar kurumları sigorta poliçelerine veya yasalara dayanarak halefiyet yolu ile sorumlu kişilerden ödedikleri tutarın kendilerine ödenmesini talep edebilirler²³.

Kurum, sigortalıya hastalık sigortasından yapmış olduğu giderleri zararlandırıcı olaya neden olan üçüncü kişiden isterken sigortalının halefi olmakta ve onun yerine geçmektedir.

Yargıtay halefiyet ilkesinden hareketle içtihadında²⁴, trafik kazalarına dayanan iş kazaları sonucu Kurum yardımlarından zorunlu mali sigorta sözleşmesi yapan sigorta şirketinin de sorumlu bulunduğu esasını benimsemiştir. Üçüncü kişiye verilen zararda, bu zarardan birinci derecede sorumlu bulunan sigortacının, Kurumun yapmış olduğu yardımlardan faydalananarak sorumluluktan kurtulması sigorta hukuku ile bağdaştırılmaz. Bu karara göre, sigortalıya halef olan Kurumun yaptığı ve ileride yapacağı giderleri zorunlu mali sorumluluk sigortasından istemesi mümkündür²⁵.

Trafik olaylarına dayanan iş kazaları sonucu Kurum yardımlarından zorunlu mali sorumluluk sözleşmesi yapan sigorta şirketinin de sorumlu bulunduğu esasını benimsenmiştir. İçtihadı göre, üçüncü kişiye verilen zarardan bu kişiye karşı birinci derecede sorumlu olan sigorta şirketinin yardımın Kurum tarafından yapılmasından yararlanarak sorumluluktan kurtulması sigorta hukuk ilkeleriyle bağdaşmaz; tersine, sigorta şirketlerinin kuruluşlarındaki anlam ve nedenler, böyle bir sorumluluğu zorunlu kılar. Hal böyle olunca, sigortalıya arda (=halef) olarak hareket eden Kurumun yaptığı ve ileride yapacağı giderlerin zorunlu mali sorumluluk sigortasından istemesi mümkündür²⁶.

Sigortacı şirket, sigortalı aracın üçüncü kişilere verdiği zararlardan sorumlu olduğundan Kurumun trafik olayında yaralanan sigortalı veya sigortalının eşi ve yahut çocukları için yapmış olduğu giderleri sigortacı şirketten istemek hakkı doğal sayılmalıdır²⁷.

5510 sayılı Kanun uyarınca yapılan geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinin ise anılan Kanunun 21. maddesinin açık hükmü karşısında Kurumca sigortalının geçici iş göremezliğe uğramasına sebep olan kişiden rücu tahsilinin mümkün olduğu açıktır. Geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesine neden olan zararlandırıcı olay bir trafik kazasından kaynaklanmakta

ise aracın sigorta şirketi, ZMSS uyarınca işletenin sorumluluğunu güvence altına aldığından sigortalı aracın verdiği bedeni zararlarından sorumludur.

Çalışma gücünün tamamen veya kısmen azalması sonucu oluşan ve oluşacak zararlar da sigorta teminatı içindedir²⁸.

Bu kapsamda trafik kazası sonucu bedensel yaralanma ve yaralanmanın doğal bir sonucu olan geçici iş göremezlik hali ve bu hal nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan geçici iş göremezlik ödemeleri, 2918 sayılı KTK.nun 85. maddesi kapsamında olup aynı Yasanın 92. maddesi veya Genel Şartların 3. maddesi ile kapsam dışına çıkarılmadığından zorunlu trafik sigortası güvencesi kapsamındadır.

Nitekim konuya ilişkin kararında Yargıtay Hukuk Genel Kurulu²⁹; "...geçici işgöremezlik ödeneği, motorlu aracın işletilmesi sırasında kişinin yaralanması sonucu yapılan, tedavinin gerektirdiği bir (diğer gider) olup, bedeni zarara ilişkindir.

(Mülga) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 12 ve 16. maddelerinde iş kazası veya meslek hastalığı sonucu geçici işgöremezliğe uğrayan sigortalıya geçici işgöremezlik süresince her gün için günlük ödenek (geçici işgöremezlik ödeneği) verileceği öngörülerek, anılan Kanunun 26. maddesinde iş kazası ve meslek hastalığının işverenin veya üçüncü kişinin hareketi sonucu meydana gelmesi halinde Kurumca iş kazası meslek hastalığı sigortası kolundan yapılan yardımların işveren veya üçüncü kişiden rücu tahsiline imkan tanınmıştır.

Bunun yanında mülga 506 Sayılı Kanunun 32 ve 37.maddelerinde hastalık sigortası kapsamındaki yardımlar düzenlenerek, buna göre hastalanan/yaralanan sigortalıya yapılacak yardımlar içinde geçici işgöremezlik süresince günlük ödenek verilmesi hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun 39.maddesi uyarınca; kasdi veya suç sayılır hareketi ile sigortalının hastalanmasına sebep olan kimseye, bu kanun gereğince hastalık sigortasından yapılan her türlü giderler tazmin ettirilir. Buna göre, iş kazası niteliğinde olmayan, fakat kusurlu hareketi ile sigortalının hastalanmasına sebep olan kimseye,

bu kanun gereği hastalık sigortası kapsamında yapılan her türlü giderin Kurum tarafından tazmin ettirileceği belirtilmiştir.

Maddede yer alan “hastalanma” tabiri ile cismani zarar görme, fiziki ve ruhsal bütünlüğün ihlali kastedilmektedir. Sigortalı bu eylem nedeniyle tedavi ihtiyacı duymakta ve bu giderler Kurum tarafından karşılandığından tedavi ve her türlü hastalık yardımı rücu davasına konu olmaktadır. Diğer bir anlatımla üçüncü kişi kusurlu hareketi ile sigortalıya sağlık yardımı yapılmasına neden olmuşsa Kurum hastalık sigortası kapsamındaki tüm harcamalarını rücu üçüncü kişiden isteyebilir.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında geçici işgöremezlik ödeneği, motorlu aracın işletilmesi sırasında kişinin yaralanması sonucu yapılan, tedavinin gerektirdiği bir (diğer gider) olup, bedeni zarara ilişkindir.

Sonuç olarak, trafik kazası sonucu yaralanmanın doğal bir sonucu olan ve iyileşinceye kadar geçen geçici sakatlık döneminde 506 Sayılı Kanununun 12, 16, 32 ve 37. maddeleri uyarınca ödenmesi zorunlu olan ve anılan Kanununun 26 veya 39.maddesi uyarınca da sorumlu işveren veya üçüncü kişilerden rücu tazmini mümkün olan geçici işgöremezlik ödeneği ödemelerinin; 2918 Sayılı Kanununun 85.maddesi kapsamı içinde yer alan bedeni zararlardan olması ve ayrıca aynı Kanununun 92. ve Genel Şartların 3.maddesi ile kapsam dışında bırakılanlar içinde bulunmaması karşısında tedavinin gerektirdiği gider olarak zorunlu mali sorumluluk sigortası (trafik sigortası) kapsamında olduğunun kabulü zorunludur.” açıklaması ile sosyal sigorta yardımı olarak sigortalının trafik kazası nedeniyle yaralanma tarihi ile tedavi sonrasında iş göremezliğine dair rapor süresinin sona erdiği ve/veya işe başlama tarihine kadar geçen süre içinde, diğer bir anlatımla bedensel zarara uğradığı geçici sakatlık döneminde Sosyal Güvenlik Kurumu’nca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin ZMSS kapsamında Kurumca sigorta şirketinden rücu tahsilinin mümkün olduğunu kabul etmiştir.

VI- SONUÇ

Trafik sigortası (ZMSS), motorlu bir aracın,

karayolunda işletilmesi sırasında bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına veya bir şeyin zarara uğramasına neden olması halinde, o aracı işletenin zarara uğrayan üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu belli limitler dahilinde karşılamayı amaçlayan ve Yasaca yapılması zorunlu kılınan sorumluluk sigortasıdır.

Trafik sigortacısının sorumluluğunun sınırı KTK.’nın 92. maddesinde belirlenmiştir. Madde uyarınca sigorta şirketi, sigortacısı bulunduğu araç işletenin hukuki sorumluluğunu üstlenmiştir. Buna göre sigortacının sorumluluğu da mesuliyetini üstlendiği araç işletenin koşullarına tabidir. Diğer bir ifade ile bu sigorta türüyle işletenin KTK.’nın 85/1. maddesinde hükme bağlanan sorumluluğu ZMSS örtüsü içine almıştır.

Bu tür sigortalarda, sigorta teminatı altına alınan zararlar üçüncü kişilerin beden ve mallarında meydana gelen zararlar olduğundan üçüncü kişinin çalışma gücünün kısmen veya tamamen azalması sonucu oluşan ve oluşacak zararlar da sigorta teminatı içindedir.

Trafik kazasından kaynaklanan yaralanma nedeniyle (Mülga) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’nun 12, 16, 32 ve 37. maddeleri ile 5510 sayılı Kanun’un 16 ve 18. maddeleri uyarınca Kurumca geçici iş göremezlik döneminde ödenen geçici iş göremezlik ödemeleri sigortalının uğradığı bedeni zarardan kaynaklanmaktadır. Trafik kazası sonucu yaralanma ve yaralanmanın doğal bir sonucu olan geçici maluliyet (geçici iş göremezlik) hali üçüncü kişinin bedensel zararına ilişkin olduğundan 85. madde kapsamında olup aynı Yasanın 92. maddesi veya Genel Şartların 3. maddesi ile kapsam dışına çıkarılmış da değildir.

ZMSS türünde üçüncü kişilerin bedenlerinde meydana gelen zararlar sigorta teminatı altına alındığından, motorlu aracın işletilmesi sırasında kişinin yaralanması nedeniyle geçici iş göremez olduğu süre için ödenen ve yine 506 sayılı Kanun’un 26 ve 39 ile 5510 sayılı Kanun’un 21. maddeleri uyarınca Kurumca sosyal yardımın yapılmasına neden olan kişiye karşı rücu imkanı bulunan geçici iş göremezlik ödeneği ZMSS kapsamında olup, Sosyal Güvenlik Kurumu’nca yapılan ödemenin rizikonun gerçekleşmesine

neden olan aracın işletenin sorumluluğunu güvence altına alan sigorta şirketinden ZMSS kapsamında rücu tahsil mümkündür.

DİPNOTLAR

- 1 Gürsoy, K. Tahir, İsviçre Hukukunda Trafik Kazalarından Doğan Hukuki Sorumluluğun Anahatları, 1974, s: 3.
- 2 Gökcan, H. Tahsin-Kaymaz, Seydi, KTK'na Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat-Sigorta Rücu Davaları ve Trafik Suç ve Kabahatleri, 2009 6. Baskı, s: 36.
- 3 Karayalçın, Yaşar, Özel Sigorta Hukuku Açısından Ölüm ve Cismani Zarar Riskleri, 1993, s: 127.
- 4 Gökcan, H. Tahsin-Kaymaz, Seydi, KTK'na Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat-Sigorta Rücu Davaları ve Trafik Suç ve Kabahatleri, 2009 6. Baskı, s: 391.
- 5 Ulaş, Işıl, Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları, Ekim-2002 3. Baskı, s: 624.
- 6 Kılıçoğlu, Mustafa, Tazminat Hukuku, Şubat 2010, s: 145.
- 7 Kudat, Arkun, Cismani Kazalardan Doğan Zararlar Nasıl Değerlendirilir, 1966, s: 32.
- 8 Kılıçoğlu, Mustafa, Tazminat Hukuku, Şubat 2010, s: 166.
- 9 Kudat, Arkun, Cismani Kazalardan Doğan Zararlar Nasıl Değerlendirilir, 1966, s: 32.
- 10 Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, 1977, s: 223.
- 11 Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, 1977, s: 224.
- 12 Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, 1977, s: 290.
- 13 Başbuğ, Aydın, Sosyal Sigortalar Kurumunun İşverene ve Üçüncü Kişilere Rücu, 1992, s: 129.
- 14 Aslanköylü, Resul, Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu, 2004, 2. Baskı, s: 986.
- 15 Aslanköylü, Resul, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi, 2010, s: 516.
- 16 Aslanköylü, Resul, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi, 2010, s: 556.
- 17 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 09.03.2009 gün ve 2007/13783 E., 2009/2616 K.; 01.12.2008 gün ve 2007/10405 E., 2008/13571 K.; 12.02.2007 gün ve 2005/14332 E., 2007/2015 K.; 15.05.2006 gün ve 2006/1029 E., 2006/5685 K.; 10.11.2008 gün ve 2007/9365 E., 2008/12566 K.; 2.11.2009 gün ve 2008/6930 E., 2009/11308 K.; 1.6.2009 gün ve 2008/1375 E., 2009/5676 K. ve 13.4.2009 gün ve 2008/564 E., 2009/4469 K. sayılı Kararları.
- 18 Ulaş, Işıl, Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları, Ekim-2002 3. Baskı, s: 691.
- 19 Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 7.6.2010 gün ve 2010/3003 E., 2010/5215 K.; 20.9.2010 gün ve 2010/4232 E., 2010/7000 K.; 4.10.2010 gün ve 2010/8047 E., 2010/7728 K.; 15.2.2010 gün ve 2009/8582 E., 2010/2270 K.; 20.1.2009 gün ve 2008/2729 E., 2009/94 K. ve 27.10.2009 gün ve 2009/4291 E., 2009/6843 K. sayılı kararları.

- 20 10. Hukuk Dairesinin 28.09.1975 gün ve 382 E., 455 K. sayılı Kararı.
- 21 Aslanköylü, Resul, Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu, 2004, 2. Baskı, s: 697.
- 22 Başbuğ, Aydın, Sosyal Sigortalar Kurumunun İşverene ve Üçüncü Kişilere Rücu, 1992, s: 93.
- 23 Karayalçın, Yaşar, Özel Sigorta Hukuku Açısından Ölüm Ve Cismani Zarar Riskleri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ölüm Ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi Sempozyumu, 1993, s: 126.
- 24 10. Hukuk Dairesinin 14.03.1977 gün ve 1977/6629 E., 1828 K. sayılı Kararı.
- 25 Başbuğ, Aydın, Sosyal Sigortalar Kurumunun İşverene Ve Üçüncü Kişilere Rücu, 1992, s: 62.
- 26 Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, 1977, s: 298, 299.
- 27 Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, 1977, s: 391.
- 28 Gökcan, H. Tahsin-Kaymaz, Seydi, KTK'na Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat-Sigorta Rücu Davaları Ve Trafik Suç ve Kabahatleri, 2009 6. Baskı, s: 394.
- 29 Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13.10.2010 gün ve 2010/10-500 E., 2010/490 K. sayılı Kararı.

KAYNAKÇA

- ASLANKÖYLÜ, Resul, Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu, Yetkin, 2. Baskı, Ankara, Ağustos 2004.
- ASLANKÖYLÜ, Resul, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi, Yetkin, Ankara, 2010.
- BAŞBUĞ, Aydın, Sosyal Sigortalar Kurumunun İşverene Ve Üçüncü Kişilere Rücu, Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası Yayını, Ankara, 1992.
- ÇENBERCİ, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Olgaç Matbaası, Ankara, 1977.
- GÖKCAN, H. Tahsin-KAYMAZ, Seydi, KTK'na Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat-Sigorta Rücu Davaları ve Trafik Suç ve Kabahatleri, Seçkin, Ankara, 2009.
- GÜRSOY, Kemal Tahir, İsviçre Hukukunda Trafik Kazalarından Doğan Hukuki Sorumluluğun Anahatları, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1973.
- KARAYALÇIN, Yaşar, Özel Sigorta Hukuku Açısından Ölüm ve Cismani Zarar Riskleri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi Sempozyumu, Ankara, 1993.
- KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, Legal, 3. Baskı, İstanbul, 2010.
- KUDAT, Arkun, Cismani Kazalardan Doğan Zararlar Nasıl Değerlendirilir, Ajans-Türk Matbaası, Ankara, 1966.
- ULAŞ, Işıl, Uygulamalı Sigorta Hukuku, Mal ve Sorumluluk Sigortaları, Turhan, 3. Baskı, Ankara, Ekim 2002.